

WIJ EN HET MODERNE LEVEN

Wanneer we, sprekend over vrijheid, komen van 't algemeene tot het bijzondere, zou ik allereerst iets willen zeggen over de vrijheid om je te kleeden, zooals je wil.

Nee, wees nu maar niet bang dat er weer komt een sermoen over te lage halzen en te korte japonnen. Wat de laatsten betreft: behalve voor kinderen hebben de zeer korte rokken afgedaan, en dus zullen we (ditmaal gelukkig gevolg van 't dienen van koningin mode) er ons binnen niet al te langen tijd niet meer aan behoeven te ergeren. En aangezien de mode leeft van verandering, zullen wellicht de zeer hooge boorden, zooals die reeds af en toe gezien werden, tegen den winter ook 't pleit wel winnen. In ieder geval lijkt het me slechts een kwestie van tijd; en mocht dit niet zoo zijn: de lezeressen weten, hoe ik over deze dingen denk.

Maar er zit aan 't volgen van de mode meer vast dan het dragen van min-gevoegelijke modellen. En hierover wil ik 't nu eens hebben.

Er zijn, natuurlijk, ook moeders die voelen voor ieder nieuw snuffje op modegebied. Die, wanneer ze durfden en konden, wel graag zelf mee wilden doen. Die soms meegaan met de mode van den dag tot in 't bespottelijke toe.

Maar de gewone gang van zaken is, dat het jonge meisje de nieuwe modelletjes „snoezig” en „dolly” en „schattig” vindt, en dat moeder, conservatiever, tegenhoudt: Maar is dat nou niet te gek? Wat zullen de menschen wel zeggen?” (Dit laatste vooral wanneer je op een dorp woont.) En dat de dochter dan uitvalt: Wat kunnen mij de menschen schelen? Ik mag toch dragen wat ik wil?”

Een pleidooi voor vrijheid inzake kleeding dus.

Doch als je de zaken eens een beetje nauwkeuriger beschouwt, wat blijft er dan van die vrijheid over? Dragen wij, vrouwen in 't algemeen, en dragen zij, die graag „mee willen doen” in 't bijzonder, de mantels, de hoeden, de japonnen die ze willen? Omdat juist die modellen ze goed staan? 't Mocht wat! We dragen niet wat we zelf, maar wat de mode wil. Hoogstens temperen we de uitersten een beetje. En wie 't hardste roept om vrijheid inzake kleeding is in de meeste gevallen de ergste modeslavin.

Als ik Zondags voor 't raam zit, zie ik ze telkens weer, die nu moderne mantels met de wat ruime, lange blouse en 't nauwe onderreind. Een model dat heusch maar een heel enkele dragen kan. En toch zie je er iedereen mee. De meesten doen je denken aan menschen, die zich alvast oefenen in zakloopen tegen de aanstaande jubileumsfeesten.

En dan de kortere modellen met een heel breede band van onderen. Ook alleen iets voor slanke menschen. Maar 'k zag er evengoed dikke propjes

mee, en die kiezen dan gewoonlijk nog een zeer in 't oog loopende kleur.

Of ik dan zou willen dat wij, vrouwen, ons hielden aan een model dat ons goed staat, onverschillig of het nu juist in de mode is, dan wel of we er een jaar of tien mee ten achteren komen?

Geen denken aan.

Maar wel wilde ik m'n lezeressen raden: laat je nooit in de winkels iets aanpraten onder 't argument: „maar, dame, 't is immers 't allernieuwste!” Als je wat nieuws gaat koopen, reken dan niet alleen met de mode, maar ook met je eigen figuur, met je eigen persoonlijkheid. Eisch niet in de allereerste plaats de vrijheid op om alles te mogen dragen, ook al is 't een beetje gedurfd, maar behoud je voor alle dingen die vrijheid voor om je te kleeden zooals dat jezelf het beste staat. En is dan de allernieuwste creatie niet geschikt voor je, neem dan liever de op een na de nieuwste. Of meen je, dat een meisje alleen maar meetelt wanneer ze 't geld heeft om met iedere nieuwe modegril mee te doen, en ben je bang dat de menschen, wanneer je niet het meest-moderne kiest, zullen denken dat je geld-middelen het niet toelieten?

Indien ja, waar blijft dan je hooggeprezen vrijheid?

Van alle dwang, waaronder menschen zich willig schikken, is de mode-dwang een der ergste.

Nu moet je echter ook weer niet in 't andere uiterste vervallen en iets kiezen, alleen omdat het geen mode meer is. Want dan sta je evenmin vrij tegenover jezelf, tegenover de mode en tegenover de menschen.

Het kleedingvraagstuk is voor christenmeisjes en -vrouwen heusch zoo heel gemakkelijk niet. Wanneer we er waren met alle uitersten te vermijden, ja, dan zou 't gaan. Maar onze gang in dezen is vaak een slingerang tusschen deze twee polen: óf te veel, óf te weinig aandacht wijden aan onze kleeding. Te veel, door slavin te worden van wat bestemd is om ons te dienen; te weinig door te vergeten, dat het geen aanbeveling voor ons Christendom is wanneer we er uit zien als slordervosjes of als menschen die 't monopolie van smakeloosheid bezitten.

Tamelijk bekend is Spurgeons advies in zake kleeding. Hij raadde een dame, die hem over deze dingen kwam raadplegen, aan, zich zoo te kleeden, dat de menschen, na haar ontmoet te hebben, wel een prettigen indruk van haar persoonlijkheid hielden, doch zonder dat ze precies konden zeggen wat ze had aangehad.

Feitelijk kan alleen een vrijgemaakte zich ook in dit opzicht als een vrije persoonlijkheid openbaren.

J. M. W.—W.

LUCILE DESMOULINS, GEB. DUPLESSIS

Liefde is altijd door alle eeuwen de grondtoon van het vrouwenkarakter geweest en in het bijzonder leeft de diepe behoefte zich te geven ten offer aan den man harer keuze in ieder vrouwenhart.

Ontroerende voorbeelden van deze liefde vinden wij in de historie, ook in tijden waarin het schijnt dat moord- en wraaklust een volk heeft aangegrepen.

Wanneer wij de geschiedenis der Fransche Revolutie lezen, lijkt het ons of de bloedwalm ons in het aangezicht slaat. Hoe kon men rekenen met een menschenleven, waar de leiders der elkaar opvolgende partijen overtuigd waren, dat de nieuwe gelukkige maatschappij alleen in bloed en tranen kon geboren worden?

Zoo viel op 5 April 1794 op la Place de la Révolution te Parijs het hoofd van den rampzaligen Camille Desmoulins, den geestigen auteur, den held van 12 Juli 1789, die twee dagen voor de inneming der Bastille het Parijsche volk in het Palais Royal had toegesproken vol gloeiende geestdrift.

Camille Desmoulins was een vriend van Danton, doch aan den beruchten Septembermoord bleef hij vreemd. Als lid der Conventie stemde hij vóór den dood van Lodewijk de XVIde en toch beklom hij het schavot op de beschuldiging van samenspanning met aristocraten en poging tot herstelling van het koningschap.

Op 30 Maart 1794 werd Desmoulins gevangen genomen en opgesloten in het Palais du Luxembourg.

Er bestaat een verhaal, dat Robespierre, zelf streng zedelijk, zijn sympathie onttrok aan Desmoulins, omdat deze eens in onvergeeflijke lichtzinnigheid aan Robespierre's aanstaand schoonzusje een boek vol van de allerschandelijkste gravures in bewaring had gegeven. Wat er van waar is, weet niemand, wel dat Robespierre geen hand uitgestoken heeft om zijn voormaligen vriend te redden. Robespierre bezat ook eigenlijk geen macht, Desmoulins aan zijn rechters te onttrekken. De gruwelijke wredeheden, aan Robespierre toegeschreven, zijn werkelijk alleen door de Conventie bedreven. Robespierre is meer werktuig dan uitvoerder geweest.

Dadelijk na de vangenneming van haar man, wist Lucile Desmoulins in hare zielsangst niet wat zij doen zou om haar aangebeden gemaal te redden. Zij herinnerde zich de groote vriendschap van haar man met Robespierre, en schreef een aandoenlijken brief aan Frankrijks dictator. Haar man had slechts geprobeerd den stroom der revolutie in kalmer bedding te leiden. Zij bezwoer hem uit liefde tot haar zoontje Horace, die vaak op Robespierre's knie gezeten had, haar man te helpen.

Deze brief van de rampzalige jonge vrouw be-

reikte Robespierre nimmer. In hare bittere vertwijfeling voltooide zij haar schrijven niet, doch verzon iets anders. Zij schreef aan een intiem vriend van Desmoulins, den, ook gevangen, generaal Arthur Dillon, een Ier in Franschen dienst, die meende dat het publiek de veroordeeling van Desmoulins en Danton afkeuren zou. Hij besloot geld onder het volk uit te deelen, teneinde het te bewegen een aanval te doen op het Palais en de gevangenen te bevrijden. Dillon beging de dwaasheid, zijn medegevangene Laflotte in zijn plan te betrekken. Deze verrader besloot Dillon's plan aan het Comité du Salut public te vertellen, teneinde zelf vrij te worden. Hij had gezien dat Dillon een brief met driehonderd livres aan den cipier gaf, bestemd voor Lucile Desmoulins, „pour envoyer du monde autour du Tribunal révolutionnaire”.

De door de smart half waanzinnige en onvoorzichtige Lucile werd gevangen genomen. Ieder wist dat Lucile in hare vurige liefde tot haar echtgenoot hem had aangemoedigd in het schrijven van zijn artikelen in de „Vieux Cordelier” en nu lag haar lot ook beslist.

De arme Lucile had niets misdaan. Alleen liefde en wanhoop dreven haar naar het Luxembourg om Camille uit de verte een groet te brengen. Zij had zelfs Camille's laatsten brief uit de gevangenis niet mogen lezen. Toen Desmoulins uit het Luxembourg naar de Conciergerie werd overgebracht, had hij zijn brieven toevertrouwd aan eene medegevangene, die geen gelegenheid vond om ze Lucile ter hand te stellen.

Uit den toon van een vorigen brief blijkt de teedere liefde, die beide echtgenooten vereenigde:

„Ik heb je in mijn droom gezien, ik heb je omhelsd en ook Maronne (Lucile's moeder) heb ik omhelsd. . . . Mijn lieve engel, ik ben weer zoo ver als in den tijd onzer verloving, toen iedereen mij belang inboezemde, als hij maar met jou gesproken had. . . . Ik heb tegen niemand iets misdreven, dan misschien alleen tegen jou, ma chère Lolotte, maar jij hebt me absolutie gegeven want je weet, dat mijn hart, hoe zwak ook, jou toebehoort. Hoe hard is het, gescheiden van je te moeten blijven. Adieu ma Lucile, ma chère Lolotte, mon bon loup, groet mijn vader. Ik heb eene vrouw getrouwd, die hemelsch was door hare deugd, ik ben een goed echtgenoot geweest, een goed zoon, ik zou ook een goed vader geweest zijn. Ik ben aan het eind van mijn loopbaan, ik zie je nog, Lucile, ik zie je nog mijn lieveling, mijn gebonden handen zullen zich naar je uitstrekken, mijn hoofd zal, als het valt, zijn stervende oogen naar je richten.”

Is het wonder, dat Lucile na dezen hartverscheurenden brief alles aanwendde wat in haar macht

Lucile Desmoulins, geb. Duplessis

was om iets ter bevrijding van haar man te ondernemen? Dat zij, wild van smart, de hartstochtelijke Fransche woorden uitriep, waarvan de helft in den bloedrooden jammerpoel der „Terreur” al genoeg geweest zou zijn om haar op het schavot te brengen?

Camille Desmoulins betrad op 5 April de guilotine met de blonde haarlok van Lucile aan zijn lippen gedrukt. Hij wist niet dat binnen eenige weken zijn beeldschoone lieve, zachte gade zijn voetstappen drukken zoude.

De beschuldiging van den verklikker Laflotte bleek in dezen tijd van spanning en hartstocht voldoende om een groot gezelschap onschuldige mannen en vrouwen te vatten. Het bestaan van een samenzwering is nooit bewezen.

Lucile verscheen 11, 12 en 13 April voor het „Tribunal révolutionnaire”. De openbare aanklager beschuldigde de zonderlinge groep, dat zij het koningschap had willen herstellen. Geen enkele gezworene zag het belachelijke in om een gebroken, wanhopige, overspannen vrouw van rustige samenzwering te beschuldigen. Nooit ontving Lucile den brief van Dillon met 3000 livres. Alleen hare liefde voor haar man had haar tot onvoorzichtigheid verleid. Met groote kalmte hoorde Lucile Desmoulins haar doodvonnis aan. Zij riep met schitterende oogen: „O joie! dans quelques heures je vais donc revoir mon Camille!”

Eigenaardig, dat zij alleen om haar man, niet om haar zoontje Horace dacht. Trouwens, zij wist dat madame Duplessis, hare moeder, met de grootste toewijding voor het weeske zorgen zou.

Voor den gang naar het schavot trok zij haar witte feestkleed aan. De blonde krullenpracht liet zij afknippen en aan hare moeder en het kind brengen. Een witte fichu over haar hoofd bedekte de kortgeknipte haren, ooggetuigen werden getroffen door den liefelijken eenvoud harer verschijning. Zij voelde zich innig voldaan. Zij ging sterven voor den man, die door zijn vijanden vermoord was, slachtoffer der edelste en reinste liefde.

Generaal Dillon riep, voor hij het schavot beklom: „Vive le Roi!” Lucile Desmoulins zweeg in verheven berusting. Blijmoedig keek zij het doodswerktuig aan, zij begeerde met haar Camille in den dood vereenigd te zijn.

Hare moeder wijdde zich volkomen aan de opvoeding van den kleinzoon Horace.

Twee jaar later besloot de Conseil des Cinq Cents den zoon van Camille Desmoulins een jaargeld van 2000 francs uit te keeren tot op zijn 18de jaar. Horace Desmoulins werd advocaat te Parijs, vertrok in 1817 naar Haiti, waar hij op zijn 33ste jaar stierf, 29 Juni 1825.

De tragische dood van Camille en Lucile is een aangrijpend feit. Gadelooze liefde tot haar man dreef Lucile in den dood.

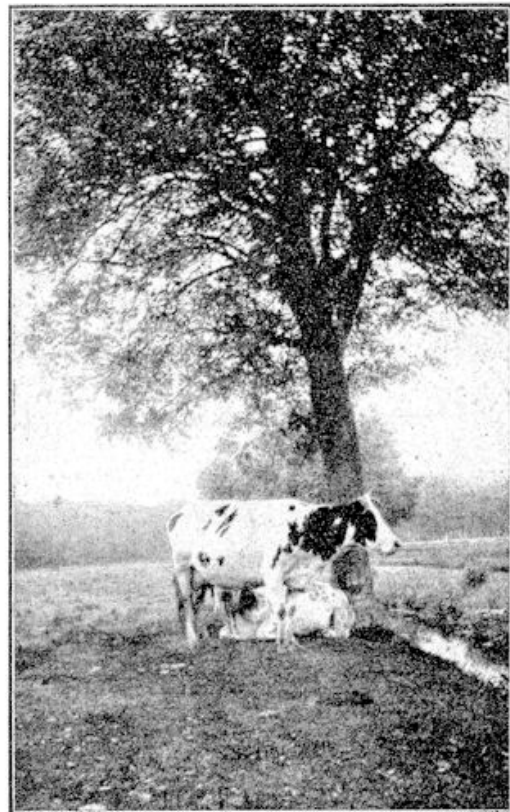
Op haar zestiende jaar was zij een allerbekoorlijkst meisje, in haar huwelijk een beeldschoone vrouw. Uit de volheid van haar zacht en liefderijk gemoed schetste zij toen haar eigen hart door dit gedichtje:

Ma science et mon système
Et mes projets et mes désirs,
Mes plus grands faits, mes doux plaisirs,
Tout se réduit à ce mot: „J'aime!”

Heel haar leven was „Liefde”.

O, wat zou het geweest zijn indien deze edele vrouw Hem gekend had, Die de Liefde is.

JOHANNA BREEVOORT.

VOL-ZOMER IN HOLLANDS WEIDEN

VAN DEN ARBEID VOOR GODS KONINKRIJK

Zichzelf gegeven door J. M. W.—W.

Koosje vond het nu niet erg meer, om naar 't atelier te gaan. Nee, erg vond ze 't niet meer. En ze lachte nu om 't gevoel van de eerste dagen daar: dat ze zichzelf verloor onder 't roezemoezig gesnap en geratel van al de andere meisjes.

Soms, als één van die anderen een grap vertelde, deelde ze nu ook wel mee in de algemeene vroolijkheid, niet opzettelijk-luidruchtig, doch stil, als voor zichzelf heen. En dat stille lachje was als een zonnetje, dat haar wat al te ernstig gezichtje verjongde.

Een enkele maal ook vertelde ze hun zelve wat, wanneer ze op haar weg van de buitenwijk, waar ze woonde, naar 't atelier in de binnenstad iets ontmoet had, dat haar aandacht trof. Ze gaf het dan weer, niet met tusschenwerpsels van „och meid, moet je hooren,” of „ik lach me ziek,” en dergelijke, waarmee de anderen hun verhaaltjes trachten te illustreeren, doch met een levendige aanschouwelijkheid, die vanzelf trok, en die ze wel een beetje had overgenomen uit haar zoo geliefde boeken. De eerste maal werden door 't feit op zichzelf, dat Koosje uit den hoek kwam, de anderen zoo gefraspeerd, dat hun geconcentreerde aandacht Koosje zelfs even verwarde. Doch later, toen ze er aan gewoon waren, dat Koos soms ineens voor 't voetlicht trad, was het vooral haar manier van de dingen te doen zien die haar altijd wel een kringetje toehoorders verwierf, die met een: „Sst! Hoor je dan niet dat Koos vertelt?” de ongewenschte en luide inmenging der overigen afweerden.

Een enkele maal was 't zelfs gebeurd dat mevrouw-zelf met een welwillend: „Toe, Koosje, weet jij es niks te zeggen?” aan 't al te levendige geratel van een der meisjes een einde maakte. Want mevrouw, al was ze voor haar vijftig jaar vief en vroolijk, dulde geen moppen die zelfs maar 't kantje raakten, en wist met een beslist, schoon niet onvriendelijk: „meisjes, aandacht bij je werk als je blijft,” een eind te maken aan gesprekken, die haar niet leken.

Zoo kwam het dat Koosje, 't droomstertje, dat naar 't atelier was gegaan omdat ze begreep op die manier moeder 't leven gemakkelijker te kunnen maken, maar dat tegen dit jaar had opgezien als tegen een niet te overwinnen moeilijkheid, het er per slot van rekening aardig vinden kon.

Maar geheel zichzelf was ze toch alleen thuis, of op haar eenzame wandelingen op nog stiller wegen dan hun stille buurt.

Thuis, als 's avonds, bij 't lamplicht, ze gedrieën zaten: moeder, Truida en zij. Truida schriften corrigeerend of een les nakijkend voor den volgenden

dag, en af en toe ook wel handwerkend of, even als moeder en zij vaak: naaiend. Moeder zorgde voor de garderobe van haar drietjes, voor zoover 't heeldhouden betrof; zij maakte wat er nieuws noodig was en wanneer moeder merkte dat ze zich te veel inspannen ging, gaf die Truida een wenk van te helpen. En dikwijls ook, omdat ze zuinig waren op hun kleeren, en de verdiensten niet telkens weer 't aanschaffen van iets nieuws toelieten, had ze een deel van den avond vrij om te lezen. En over wat dan tot haar kwam, droomde ze na, 's avonds op haar kamertje, en ook nog wel op haar weg naar en van 't atelier, al wist ze na zoo'n leesavond al wel moeders waarschuwing, vóór ze ging: „Kind, kijk toch vooral goed uit en loop niet te droomen!”

Goeie moeder! Och als ze thuis zat te werken, eenvoudiger en daarom minder inspannende arbeid dan op 't atelier, gebeurde 't wel dat haar gedachten wegzwierven, ver weg buiten de vier beschuttende kamermuren. Als ze dan vergat haar thee uit te drinken, of, meegenomen door haar fantasieën, tenslotte 't werk rusten liet, riep moeder haar wakker met een half schertsend, half waarschuwend: „droomstertje”. Maar in moeders plagerij was nooit iets, dat wondde; ze hielp je alleen niet te vergeten de dingen, die je doen moest uit plicht.

Koosje ging met Truida naar de meisjesvereniging. Truida had haar mee daarheen genomen. „'t Is heusch niet goed voor haar, altijd zoo alleen te zijn en maar stilletjes voort te droomen. 't Wordt zachtjesaan tijd voor haar om wakker te worden,” had zij, de veel practischer aangelegde, tegen moeder gezegd. En moeder had het goedgevonden, al zei ze, fijntjes-glimlachend: „misschien is ze méér wakker, dan wij denken.”

Koosje ging wel graag. 't Nuchter-uiteenzetten van heel diepe waarheden, dat ze er soms aanhoorde, contrasteerde wel eens heel sterk met de manier, waarop zij de dingen aanvoelde, maar ze hield ervan de meisjes in hun gedragingen te vergelijken met haar boekenheldinnen. Ze werd er een ietsje critischer door ten opzichte van haar lectuur en won aan menschenkennis.

Als 't haar beurt was leverde ze een onderwerp; omdat ze nog nooit Gewijde Geschiedenis had getroffen, waarbij haar gave van beschrijven aan 't licht zou zijn getreden, doch tweemaal een maatschappelijk onderwerp en eens een wat dorre periode uit de kerkgeschiedenis, vonden de meesten haar een stil lid. Aan de bespreking nam ze zelden deel; ze moest de dingen van rondom bezien, voor ze er een oordeel over had, en eer ze zoover was, verklaarde de presidente de besprekingen voor geëindigd.

Zichzelf gegeven

Toen, op een avond, werd er gepraat over letterkunde. Of eigenlijk: er werd gevraagd, of ze daar wel aan doen zouden. Hoe moest je dat nou eigenlijk aanvatten? En wat had je er aan?

Koosje luisterde verwonderd. Maar bij die laatste vraag doorvoelde ze weer 't stille geluk, dat haar doorhuiverd had bij 't lezen van een heel mooi vers; hoorde ze zichzelf weer herzeggen, in rein genot, de mooie zinnen, die door hun gedragen rythme haar getroffen hadden; vond ze terug de soms troostende, soms verheffende gedachten, die haar geholpen hadden zich rein te houden van de besmetting, die ook in haar wereldje dreigde te vlekken wie niet wachtte en bad....

En ineens voelde ze die anderen, die niets van dit alles ooit gezien en gevoeld hadden als veel armer dan zij.

O, indien ze slechts eens hen kon doen zien en genieten!

Rondom was de discussie voortgegaan, zonder dat ze al wat er gezegd werd had gevolgd.

Doch ineens hoorde ze de presidente zeggen: „Laten we 't dan een keer probeeren. Voldoet het niet, dan kunnen we 't bij die ééne maal laten. Wie wil dus tegen de volgende maand een boek bespreken?”

't Leek Koosje een antwoord op haar verzuchting!

Zonder er verder bij te denken vroeg ze: „Mag ik het soms doen?” En, voelend dat dit ongewone een verklaring eischte, voegde ze er wat schuchter bij: „Ik lees heel graag.”

De presidente, juist omdat het een proefneming gold, keek even weifelend naar Truida. Doch die knikte geruststellend, en toen klonk 't besluit: „Als niemand er tegen is, dan nemen we Koosjes aanbod aan.”

Blij, als was haar een gunst geschonken, ging Koosje dien avond naar huis.

Pas later zag ze de moeilijkheden. Want toen begreep ze: ze zou, wilde ze haar taak goed verrichten, zichzelf moeten geven; moeten doen voelen en zien wat er zong en jubelde en schreide in haar eigen ziel, wanneer de kunstenaar die bespeelde als een fijn-besnaard instrument. En dat zij, de beschroomde, de geslotene!

Maar dan voelde ze opnieuw de armoede van die anderen, die nooit dit genoten hadden, en dan wist ze: het moest. Ze moest probeeren ook hun leven te verrijken, door hen contact te doen krijgen met het schoone.

En toen die avond kwam, gaf Koosje slechts een zeer vluchtige levensschets van de door haar gekozen auteur. En ze zei maar in heel weinig woorden zooveel van den gang van van 't boek als noodig

was, om begrepen te worden. Doch ze las voor, immer weer las ze voor die gedeelten, die haar 't meest getroffen had. En zooals ze las werd het taal-muziek, die ontroerde, ook wie tot dusver ongevoelig geweest waren. Want ze voelden nu de ziel van 't boek, omdat Koosje in haar lezen gaf de ontroering van haar eigen ziel.

Toen ze, een beetje vermoeid, zweeg, en wat schuw terug schikte in haar hoekje, ineens nu weer wetend dat ze anderen had doen zien wat tot nu toe haar eigen heilig eigendom was geweest, bereikte haar een warm dankwoord van de presidente.

Doch wanneer ze later terugdacht aan dezen avond, was het niet dat, doch meer het terugvoelen van de stille aandacht, die ze onder haar voorlezen rondom zich had voelen groeien, waardoor ze wist, dat ze zich niet vergeefs gegeven had.

J. M. W.—W.

.....
GELIJK EEN KIND!

Gelijk een kind in stille smart
naar moederliefde vraagt
O, dat ook zoo ons droevig hart
naar hooger liefde jaagt.

Gelijk een kind in 't diepe leed
zich klemt aan moeder vast,
Ja, dat ook zoo ons harte deed:
tot God ging met z'n last.

Gelijk een kind z'n groot verdriet
stil uitsnikt, dicht bij Moe,
Ach, waarom gaat zoo 't harte niet
naar God, zijn Vader, toe?

Gelijk zich klemt aan moeders borst
het kind in stillen vree,
Dat zoo vertrouwend stijg' tot God
Des harten vreugd' en wee...

T.

VAN BOEKEN

Dokter Van Duren krijgt een logeetje, zijn nichtje Elly. Dat is tot groote vreugde van hem en zijn zoon Max en dat is tevens tot ergernis van zijn dochter Lette. Lette heeft het karakter van haar moeder, de aristocratische vrouw, die neerkijkt op ieder, die niet van „stand” is en niet uitkomt uit haar armoedige, nietsbeteekenende hoogheid. En na den dood van haar moeder houdt Lette de familie-traditie hoog.

Eufin, Elly komt en Elly is een engel. Ze bemoeit zich dadelijk met een verwaarloosd meisje en met een armen kerel, die de schrik is van 't dorp. En bij dit alles heeft ze de hatelijkheden van Lette te verdragen en wordt ze door haar oom en neef niet geholpen. Max en zij vinden elkaar en in 't laatst van 't boek is het ook wel goed, want Max gaat in den bijbel lezen en daarom kan er tegen een verloving niets ingebracht worden. Hartman, de woesteling, wordt half bekeerd en 't verwaarloosde meisje gaat mee naar Elly's huis. Lette verandert als een blad aan den boom en we mogen dus tevreden zijn. We konden voor ons geld niet meer krijgen. En de schrijfster komt een woord van lof toe.

* * *

Inderdaad, „Levensvreugde” kan een goed boek genoemd worden. 't Is een Christelijk boek, het leest gemakkelijk, het is boeiend, je kunt het elk meisje gerust in handen geven en wie zou Elly niet lief vinden?

De schrijfster wéét wel, hoe ze een boek in elkaar moet zetten. En ze weet denkkelijk ook wel, dat heel veel menschen „Levensvreugde” heel lief en heel goed zullen vinden.

Toch heb ik een paar bezwaren. Dat is wel heel jammer, want, werkelijk, ik zou dit boek óók wel gaarne mooi en lief willen vinden. Ik zou er in willen gelooven.

En zie, dát kan ik niet. Want achter al de geteekende personen zie ik de schrijfster staan, die ze zoo mooi en zoo lief en zoo akelig en vervelend maakt.

Want dit boek is niet waarachtig. De schrijfster moge ons eens vertellen, of ze in haar leven ooit een Elly ontmoet heeft. Ik niet. En ik denk van niemand. Een Elly, zóó goed, zóó engelachtig-lief, zóó bijna-volmaakt, is er niet. En nu maakt ze je, in dit boek, telkens weer ongeduldig. Als dat spook van een Lette haar plaagt en sart, begint ze maar te schreien en neemt de vlucht, inplaats van de puntjes op de i te zetten, wat toch elk waar meisje zou doen en waar ze volkomen gelijk aan zou hebben.

Levensvreugde, door Nelly Van Dijk—Has. Uitgave van Uitgeversmaatschappij „Holland” te Amsterdam.

En dan haar manie, om altijd goed te willen doen! Ik hoop niet, dat de schrijfster boos op mij zal worden, omdat ik hier van „manie” spreek, maar werkelijk, het is alles zóó heel opzettelijk, zóó met-opzet-in-elkaar-gezet, dat we voor Elly en haar werk niet heel veel voelen. En 't verwaarloosde meisje en Hartman reageeren op al die lievigheid ook alweer zóó precies en zóó onmiddellijk, dat we een beetje ongeloovig de schouders gaan ophalen en zeggen: Nu ja, nu gelooven we 't wel.

Neen, dan Maud, de moeder van Elly, met wie we 't ook wel niet altijd kunnen vinden, maar die tenminste meer een levend mensch is.

Dokter Van Duren, nu ja, dat is ook al een wonderlijk iemand. Die laat maar toe, dat Lette zijn huis tot een hel maakt. Die is zoo vreeselijk passief.

* * *

Dit boek had zooveel beter kunnen zijn, want de schrijfster kan een goed boek geven. Ze heeft alleen nog een kleinigheid nodig, maar dat is een „groote kleinigheid”. Ze moet leeren, dat we maar geen mooi verhaal kunnen opdrukken en dat we maar geen menschen bij stukjes en beetjes in elkaar kunnen zetten. Want als we dat doen, is het resultaat slechts maakwerk en geven we een boek, dat niet ontroert.

De schrijfster moet leeren, liefdevol waar te nemen. Ze moet een weinig meer vertrouwen hebben in haar scheppend vermogen. En ze moet eerst zelf Elly worden en Lette en Max en Maud en dokter Van Duren. Zij moet al die emoties ondergaan, zij moet reageeren op de trotschheid van Lette; zij moet staan tegenover Hartman en eerst dan mag ze gaan schrijven, maar dan zal ze ook een ander en een beter boek geven.

Dat is jammer, erg jammer.

Ik weet heel goed, dat mijn critiek niet malsch is. Ik zou er ook een andere kunnen schrijven. Ik zou kunnen zeggen: Precies een verhaal voor jonge meisjes, die het wel heel mooi zullen vinden. 't Boeit van het begin tot het eind. En het moge veel meisjes Elly doen navolgen in haar opofferende liefde.

Maar als ik zóó schreef, zou de schrijfster nóg minder tevreden zijn. En ik zou haar gelijk geven, als ze mij ter verantwoording riep over zóó'n critiek. Zij verdient een andere. Zij verdient met onderscheiding behandeld te worden, omdat ze, niettegenstaande haar laatste boek, toch een schrijfster is, die er wel wezen mag. Vandaar mijn ietwat strenge critiek. Laat de schrijfster eens wat meer aan zelfcritiek gaan doen. Dan zal zeker haar volgende boek een betere ontvangst hebben. En zij zal niet langer leven beneden haar stand. K.

OP DE VLUCHT

Dat was dwaas van Jona.

Wie zou God kunnen ontvluchten? De psalmdichter zegt immers reeds, dat Hij is aan het uiterste der zee en dat Hij is in de hel. Overal is God. Niemand kan Hem ontvluchten. Maar Jona wil het toch beproeven. De Heere heeft hem een opdracht gegeven en Jona gaat op de vlucht. Niet des Heeren wil, maar *zijn* wil zal geschieden.

Dwaze Jona. Want hij komt toch terecht, waar God hem hebben wil.

't Schijnt wel eerst, of Jona toch gelijk zal krijgen. Hij brengt het zelfs tot een schip, dat naar Tarsis afvaart en als hij maar eerst op dat schip is, denkt hij zich behouden.

Zie, zoo dwaas als Jona was, zijn wij ook menigmaal. Hoe vaak hebben wij niet God willen ontvluchten? De Heere sprak wel tot ons, maar wij wilden niet luisteren. De Heere gaf ons wel een opdracht, maar wij wilden die niet volbrengen. Tot ons allen spreekt God elken dag. Wij weten het immers wel, Zijn roepstem gaat tot ons uit in de natuur, als wij Zijn groote werken zien; Hij spreekt tot ons door Zijn Woord, en door Zijn Geest spreekt Hij in ons hart.

En wat doen wij dan menigmaal? Dan sluiten wij de ooren. O, 't kan soms zijn, alsof we heel eerbiedig luisteren, maar dat is dan slechts schijn. Wij hooren dan wel klanken, maar het blijven *klanken* voor ons. En ook wel menigmaal is het, dat we wel heel goed *verstaan*, wat de Heere tot ons zegt en dat we toch doen, alsof Hij nog nimmer tot ons gesproken had.

Zoo deed Jona ook. En toen koos hij zijn eigen weg, zooals wij ook zoo vaak doen. Dan zullen wij het wel weten. Dan zullen wij onszelf wel redden, en dan begeven we ons op paden, waarop de Heere ons niet hebben wil.

Baat ons dit iets? Natuurlijk niet. De Heere laat ons wel soms voor een tijd onzen gang gaan. Hij kan het ook wel anders doen. Hij kan onwillige Jona's wel in één oogenblik gewillig maken.

Maar zoo doet Hij menigmaal niet. Hij laat ons daarom een oogenblik los en 't is, alsof Hij tot ons zegt: Ga dan maar uw eigen weg. Doe dan maar eens, of gij Mij niet hoort. En zie dan, waar dat alles op uitloopt. Gij meent, dat ge alles zoo goed weet en zijt zoo heel onwillig, welnu, het zal wel blijken, dat gij zonder Mij niets kunt doen.

En zoo gaan we dan. Menigmaal is het dan wel zeer onrustig binnen in ons, zooals het onrustig is in het hart van een kind, dat zich moedwillig aan de leiding van zijn vader onttrokken heeft. Ons geweten spreekt wel, maar we gaan stijfhoofdig voort op het zelf-gekozen pad.

Maar Jona maakte zich op, om te vluchten naar Tarsis, van het aangezicht des Heeren. Jona 1 : 3a.

Precies, zooals Jona deed. En dan moet toch straks de Heere weer komen, om Jona te brengen, waar hij wezen moet. Dan gaat het door nacht en verschrikking, door den storm en door de zee, maar Jona komt, waar God hem hebben wil.

En zoo gaat het ook met ons. God weet Zijn kinderen wel volgzzaam te maken. Hij weet hun wil wel te buigen, en Hij weet hun wel te leeren, dat zij zonder Hem niets kunnen.

God handelt zoo met Zijn kinderen uit groote liefde. Denkt gij, dat een vader, die zijn kinderen straft, een *wreed* vader is. En gelooft gij niet, dat een vader, die zijn onwillig kind eens aan zich zelf overlaat, met groote liefde naar dat kind ziet? Hij houdt het wel in 't oog, hij heeft zijn armen uitgebreid, om toch weer dat kind op te vangen, als het mocht wankelen.

Zoo doet God ook. En de teruggebrachte kinderen danken dan voor het leed, dat Hij hun zond, opdat ze zouden terugkeeren.

* * *

Maar het kan ook anders.

We behoeven geen Jona te zijn.

We mogen *volgzame* kinderen zijn. Wij mogen ervaren, dat Zijn juk zacht en dat Zijn last licht is.

O, het is zulk een groote genade, den Heere *gewillig* te volgen. Ja, dat is *genade*. Onze booze natuur wil dat niet, ons verdorven hart verzet er zich tegen. Er is genade noodig, om ons gewillig te maken.

Maar als wij die genade ontvangen hebben, welk een groot geluk zijn we dan deelachtig geworden. Dan ondervinden wij immers, dat wij, door Gods hand geleid, goed geleid worden. Dan geven we ons vol vertrouwen aan Zijn leiding over en zien, dat de uitkomst goed is.

Helaas, dan nog menigmaal komen we in de verzoeking, om toch nog weer een eigen weg te kiezen, en in die verzoeking bezwijken we ook menigmaal.

Daarom moet het onze bede zijn: Houdt ons toch dicht bij U, o Vader, en wil ons leiden aan Uw Hand.

Vooraf jonge menschen kiezen gaarne een eigen weg en willen zich soms zoo moeilijk laten leiden. Zij moeten nog leeren, dat ze dwaas en kortzichtig zijn. Maar daarom ook moeten vooral jonge menschen bidden om die genade, die noodig is, om stil en onderworpen te gaan, waar God hun hebben wil.

En als ze de stem des Heeren hooren, die tot hen zegt: „Waar zijt gij?” antwoorden ze, blij en gewillig: „O, Heere, hier ben ik; wat wilt Gij, dat ik doen zal?”

K.

H. M. Koningin Wilhelmina

ONZE KONINGIN

Ook de lezeressen van „Meisjesleven” brengen de Koningin, die vijftieng jaren land en volk mocht regeeren, de betuiging van hun eerbiedige hulde.

En verder? Verder mogen zij zich ernstig voor-nemen, het goede voorbeeld, hun door hun Vorstin gegeven, na te volgen.

Onze Koningin heeft vijftieng jaren van voort-durende zelfopoffering achter den rug. Wanneer we dàaraan denken, dan worden we stil.

Vijftieng jaren bleef ze trouw aan de taak, die soms toch wel heel zwaar heeft moet wegen op haar schouders. Vijftieng jaren gaf ze zich, elken dag weer, aan haar volk. Immers, „Oranje kan nooit, neen nooit genoeg voor Nederland doen”.

Als er gevaar dreigde, de Koningin stond vóóran. De spoorwegstaking, de misdadige woeling, bracht haar naar Den Haag en niets hield haar tegen, zelfs niet het feit, dat een overwerkte machinist dienst moest doen op haar trein. En toen de wereldoorlog uitbrak, nam de Koningin haar plaats opnieuw in en vervulde ze haar taak.

De vrouwen van Nederland kunnen t r o t s c h zijn op onze Koningin, want in de allereerste plaats is zij een der hunnen. Zij is v r o u w, een moedige, ge-loovige vrouw, die pal staat voor haar overtuiging en daarvoor durft uit te komen.

Het was na de inhuldiging. Pas had de Koningin, staande op het balkon van haar paleis, de huldebetuiging van haar volk in ontvangst genomen, en het „Wilhelmus” was haar door de duizenden spon-taan toegezongen.

Nu trad zij terug, in het paleis. En daar, schreiend, viel ze haar Koninklijke Moeder om den hals.

De Koningin is een echte v r o u w. Ze was toen nog maar zoo jong. De dag was heel vermoeiend voor haar geweest. En het gewicht van het oogen-blik, toen ze trouw zwoer aan haar volk, had haar zeer aangegrepen.

Toen schreide ze en ze is er al de vrouwen van Nederland lief om, want ze weten, wat de tranen van hun Koningin beteekenden.

En nu, na vijftieng jaar, beloven ze opnieuw, dat Koningin Wilhelmina nooit tranen zal behoeven te schreien om hun ondankbaarheid en hun on-trouw. Ze beloven, dat ze t r o u w zullen zijn als hun Vorstin. Ze beloven, dat ze nooit deze vijfen-tieng jaren van edelē zelfopoffering zullen ver-geten.

Zie, wij zien de Koningin wel eens te veel als Koningin. Maar als wij er aan denken, dat onze Koningin, de edele v r o u w, zóóveel heeft moeten lijden, zóóveel heeft moeten dulden, zóóveel heeft moeten volbrengen voor ons volk, dan is er in ons hart de behoefte, om haar te zeggen, dat dit alles niet onopgemerkt is gebleven.

De Koningin is een moedige vrouw. Zeker, ze heeft geschreid op den dag van haar inhuldiging, maar ze heeft niet geschreid, als van haar een daad van moed werd gevergd. Dan heeft ze, zonder aarzelen, volbracht, wat ze volbrengen moest.

Staande vóór het schoone monument van Gas-pard de Coligny, heeft ze, voor het wuffe en ongelooovige Frankrijk, het uitgesproken: „Aan den voet van dit monument vereenigd, heffen wij onze harten op tot God, en zoeken vóór alle dingen de verheerlijking van Zijn Naam. Het is mijn levendige wensch, dat een ieder, die Christus als Zijn Zalig-maker kent, in dit geloof moge worden gesterkt, en dat wij allen steeds meer waarachtige getuigen des Heeren mogen zijn.”

Dit spreken is een d a a d geweest, een daad van beteekenis en wij denken er aan, nu, nu onze Kon-ingin vijftieng jaren in onwankelbare trouw ons regeerde, dat zij, moedige vrouw die zij is, zich niet geschaamd heeft, toen het er op aankwam, te getuigen voor haar Heere en Heiland.

En moedig was zij evenzeer, toen zij weigerde een tentoonstelling te bezoeken, indien niet alles, wat zij als zedekwetsend beschouwde, werd weg-genomen of bedekt.

Ook dit is haar ten kwade geduid, maar ook daarin heeft ze getoond, dat ze stond voor haar overtuiging.

Toen Engeland de vrije Boeren-republieken in Zuid-Afrika geweld aandeed, toen was het onze Koningin, die aan den grijzen Paul Kruger een oor-logsschip ter beschikking stelde, om hem naar ons land over te brengen.

Op haar feestdag herinneren we ons dit alles. En wij denken aan haar met groote liefde. Wij danken haar voor alles, wat ze voor land en volk deed. We danken haar ook voor het voorbeeld, dat ze ons gegeven heeft in trouwe plichtsbetrach-ting. En we nemen ons voor, moedig te zijn als zij en pal te staan voor onze overtuiging als zij.

Wij denken aan haar zeer zware taak en wij bidden voor haar om kracht van boven.

Eén is er, die onze Koningin kan helpen, tot Wien zij, zoo goed als wij, de toevlucht mag nemen, als het haar benauwd en bang is. Tot Hem gaan wij heen op haar feestdag en wij bidden Hem om Zijn genade voor haar, die wij liefhebben. Wij vragen Hem, of het Hem believen moge, onze Koningin nog lang voor ons te sparen.

En wij zeggen het de Koningin na: „Laten wij met de Herders gaan in het gebed naar de Kribbe, naar het Kruis, met al onze nooden en vragen. Tot ten slotte ons vragen verstomt en ons gebed en geloof overgaan in aanbidding.”

K.

Moeders Liefeling

Bij Grootmoeder

WIJ EN HET MODERNE LEVEN

Maakt het uitoefenen van een beroep de vrouw minder ontvankelijk en minder geschikt voor de liefde?

Misschien glimlachen mijn lezeressen, wanneer ze deze vraag lezen. En toch werd dit onlangs beweerd, nog wel in een geneeskundig blad. Tot m'n spijt is 't bedoelde nummer ten prooi gevallen aan opruimings-ijver, en kan ik dus de letterlijke aanhaling niet meer geven. De gedachtengang echter was aldus: vroeger was er eigenlijk maar één ding, waarin de vrouw slagen kon, n.l. de liefde. Trouwde ze niet, dan was haar leven feitelijk mislukt.

Nu echter staan er velerlei wegen voor haar open. Maar nu is in haar ook de eierzucht ontwaakt om het in het beroep, dat ze gekozen heeft, tot iets te brengen. Die eierzucht doet schade aan het ewigweibliche, wijl nu niet meer de liefde voor haar 't een en 't al is, en ze zich dus minder toelegt op het behouden en aankweken van haar aantrekkelijke vrouwelijke eigenschappen.

Een zware beschuldiging inderdaad, die hier tegen de moderne vrouw geuit wordt. En wel waard dat we er in deze rubriek eens een weinig aandacht aan wijden.

Of ze gegrond is?

Ongetwijfeld, wanneer ge de moeite wilt nemen om, waar gesproken wordt van liefde, te lezen: een man te krijgen. Want met echte, diepe liefde, heeft het uitoefenen van een beroep bij een vrouw al even weinig uit te staan als bij een man. Wanneer een man kan liefhebben, al houdt hij van zijn beroep, dan kan een vrouw het zeer zeker, wijl haar wezen nog veel meer op liefde is aangelegd. Maar wel wordt het dan voor de vrouw moeilijker dan voor den man, wijl zij in verreweg de meeste gevallen moet kiezen tusschen die twee: haar liefde en haar beroep. Want dat het niet gaat voor de vrouw zich te geven aan die beiden tegelijk, daarover zijn zelfs voorstanders van wat we onder emancipatie der vrouw verstaan, het tegenwoordig met ons eens.

En omdat die keuze voor de vrouw, die haar beroep werkelijk liefheeft, moeilijk is, daarom loopt ze minder gevaar zich te geven wanneer niet werkelijk liefde aanwezig is, alleen maar omdat ze tot elken prijs getrouwd wil zijn.

In zooverre zal dus de beroepsarbeid gunstig werken op de vrouw, al wil ik toegeven dat ze, wellicht, de kansen voor den man eenigszins vermindert. Ik zeg „wellicht”. Want wie zoo af en toe met werkende vrouwen in aanraking komt, weet, dat er enkele zijn die waarlijk haar arbeid liefhebben, maar dat een zeer groot, indien niet het grootste deel, een beroep kiest uit allerlei oorzaken, als: noodzaak om iets te verdienen, verlangen den tijd nuttig te

gebruiken; zucht naar zelfstandigheid enz., maar dat ze zeer geneigd zijn dit alles op te geven, wanneer de kans komt om te trouwen. (Ge moet niet denken, dat ik dit afkeur. Ik vind het zeer natuurlijk en constateer dan ook alleen het feit).

Een andere, en m. i. gewichtiger vraag is deze: maakt het uitoefenen van een beroep de vrouw minder geschikt voor het goed vervullen van haar latere plichten als huisvrouw en moeder?

Met opzet zeg ik „latere plichten”, opdat men niet denke dat ik bedoel het tegelijk uitoefenen van beroepsarbeid en huisvrouwelijke plichten. Neen, ik heb het oog op die vrouwen, die als jonge meisjes werkzaam zijn in allerlei beroepen en die dan, vaak wel zonder veel voorbereiding, een huwelijk aangaan.

En dan zijn hier de gevaren vele. Allereerst is de jonge vrouw gewend aan een heel ander leven dan haar in haar huis wacht. Natuurlijk zal het nieuwe haar eerst aantrekken, maar wanneer die nieuwigheid er af is, zal ze licht, wanneer ze lange uren alleen is, en de voor haar begrip misschien geestdoodende huiselijke werkzaamheden verricht, wel eens terug denken aan de gezelligheid op kantoor of in werkplaats, waar ze was met veel anderen. Vooral wanneer ze behoort tot hen, die 't verleden steeds in rooskleurig licht zien. Zulke menschen heb je nu eenmaal.

Grootter wellicht is 't gevaar, dat ze, gewoon ruim over geld te kunnen beschikken, nu niet met haar man en later met een gezin leven kan van iets meer, dan ze vroeger alleen verbruikte. Of: dat haar huiselijke plichten haar te zwaar vallen uit gebrek aan ervaring en training, en ze er dus uitloopt, de boel latend voor wat die is, doch niet ten voordeele van de huiselijke vrede. Want een man, zelfs een slordige man, waardeert een net huishouden en heeft neiging om weg te loopen uit een rommel.

Dus: geen beroepsarbeid voor de vrouw? Die eisch te stellen ware in onzen tijd dwaasheid, en een onrecht tegenover de vrouw.

Doch wel getracht de mogelijke nadeelen van die beroepsarbeid te voorkomen, o.a. door een met den aanleg en de behoeften van de vrouw rekenende opleiding en door 't bij voorkeur kiezen van zulke beroepen, die zich in meer of mindere mate bij het latere vrouwenleven aansluiten. En ook door het jonge meisje te gewennen aan huiselijkheid, zuinigheid en arbeidzaamheid, en haar te leeren alle vrijheid, die in werkelijkheid losbandigheid is, te mijden.

J. M. W.—W.

WIJ EN HET MODERNE LEVEN

Beste R.

Particulier schreef ik je reeds: op een gedeelte van je brief wilde ik liever hier, in ons blad, antwoorden. Want wat jij vraagt: „hoe moet ik die twee rijmen: Godsvertrouwen en zelfvertrouwen? Want je moet toch zelfvertrouwen hebben, om flink te zijn en zelfbewust op te treden, en aan den anderen kant is je altijd geleerd, dat je al je vertrouwen op God moet stellen,” dat is iets, waar misschien ook andere lezeressen wel eens moeite mee gehad hebben.

Onze tijd wil er wel aan, aan dat zelfvertrouwen. „Macht, macht, dat is het, waar 't om gaat”. En wie kan ooit tot macht komen; wie kan zelfs in het gewone leven er maar aan denken te slagen, zonder tenminste een beperkte dosis zelfvertrouwen?

Dat zijn opvattingen die spreken ook tot het hart van Christelijk-opgevoede jonge menschen. Er dunkt hun niets tegen te zeggen. Want omdat ze jong zijn, voelen ze zich krachtig; willen ze uitgroeien, genieten ze er van hun macht te gevoelen en te gebruiken.

Maar dan komen de ouderen en spreken van „niets kunnen in eigen kracht”; van „niets worden voor God en 't alles van Hem te verwachten.” En dan lijkt wat de Bijbel en wat het reële leven eischt met elkaar in flagranten strijd.

Bij den mensch, zooals hij van nature is, kunnen we tweeërlei zelfvertrouwen onderscheiden: dat wat voortkomt uit het kennen van eigen kracht, en dat wat voortspruit uit het niet-kennen van eigen onmacht en onverstand. De laatste categorie is vaak de meest zelf-bewuste en ook 't moeilijkst te genezen: de verstandige mensch erkent eerder eigen onmacht dan de onverstandige eigen zothed. En wijl degenen, die tot de laatste categorie behooren, vaak niet weten wanneer ze nederlagen lijden of een mal figuur slaan, doen we beter hen verder buiten beschouwing te laten, temeer daar uit je brief blijkt, dat jij niet bij hen behoort.

Wanneer nu God ingrijpt in het leven der zich sterk-voelenden, geschiedt dit zoo, dat ze, door tegenslagen, door nederlagen, door 't zich-geplaatst-zien voor 't onmogelijke, eigen onmacht leeren inzien en hun zelfvertrouwen verliezen.

Pas wanneer ze zoo klein zijn geworden, dat ze leeren bidden: „ik kan niets, Heer, ik heb mijn leven bedorven, neem Gij nu dat leven en vorm het nog zoo, dat het dient tot Uw eer”, zijn ze waar ze komen moeten.

„Dus dan zijn ze geheel geworden tot werktuigen, en laten ze zich leven, willoos en doelloos?”

Neen, dan plaatst God hen opnieuw voor het leven en zegt: „maak er van wat Ik wil, dat gij er

van maken zult. En aanvaard die taak in Mijn kracht.”

En dan durven ze opnieuw het leven aan, doch met God. Dan weten ze, dat ze kunnen, wat Hij van hen vraagt, *omdat* Hij het vraagt.

En dan keert het zelfvertrouwen terug. Doch nu ontspringt het niet in 't gevoel van eigen kracht, doch nu wortelt het in 't Godsvertrouwen.

En dan wordt de verhouding zoo, dat de mensch werkt en ijvert als kwam het alles op zijn eigen kracht aan. Maar dat hij daarbij 't welslagen verwacht van God alleen.

Als jij dus (om nu tot je brief terug te keeren) het werk, dat je wacht, voelt als de van God je opgelegde taak, dan kan, en als 't goed is dan zal die wetenschap je ook schenken het rustige zelfvertrouwen, dat voor 't goed volbrengen ervan noodig is. Niet, dat er ook dan nog niet eens moeilijke oogenblikken zullen komen. Maar wanneer je werkelijk voelt: ik sta hier niet om mijn eigen wil te doen, of om mij-zelf groot te maken, maar om te probeeren in alle nederigheid Gods wil te volbrengen, en Gods gedachten met mij uit te werken, dan is dit weten de steun, die je staande houdt.

Om één ding moet je echter denken. God schiep ieder mensch met een eigen karakter en een eigen aanleg. En wanneer nu jouw aanleg soms zoo is, dat je neigt tot schuchterheid, dan moet je niet probeeren met een zeker bravoure op te treden en te zeggen: „hier ben ik”. Maar dan moet je je werk in stilheid en nederigheid doen en tevreden wezen met op den achtergrond te blijven. Want alleen wanneer je je houdt binnen de grenzen, die God-zelf door je aanleg, door je omstandigheden, om je heen heeft getrokken, kun je Zijn zegen verwachten. Wil Hij wellicht later die grenzen verwijderen, dan zal dit je, wanneer je kinderlijk let op Zijn leiding, ook duidelijk worden.

Ik hoop, dat je nu die twee begrippen: zelfvertrouwen en Godsvertrouwen, niet meer ziet als onvereinigbaar, maar als voortvloeiend het een uit het ander.

Met hartelijke groeten:

J. M. W.—W.

.....

Een blijde blik is zonneshijn,
Die soms het donkerst hart doet gloeien!
Wil toch, waar zooveel tranen vloeien,
Niet zuinig op een glimlach zijn.

TEN KATE.

beurs en 'n beperkte keuze van voedingsmiddelen. Overall dan ook, waar vrouwen samen zijn, op bezoek, in den trein, op de boot, brengen ze 't groote probleem ter sprake: wat ze de huisgenooten voor zullen zetten.

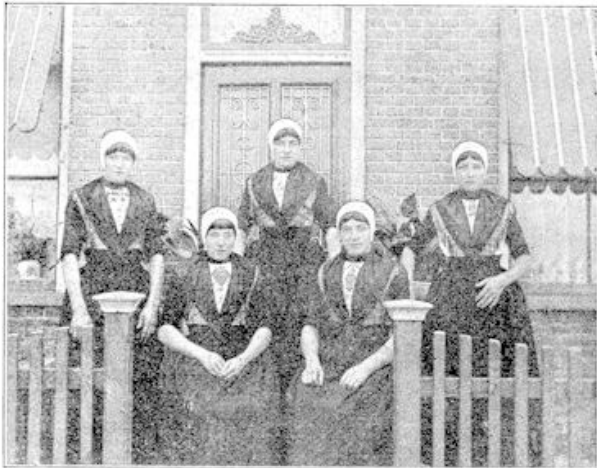
Verder moeten de huisvrouwen, ook uit de betere kringen, alles zelf doen, want voor de meeste is 'n dienstbode onbetaalbaar en zoo komen op 't program van de huisvrouw allerlei werkjes te staan, zelfs ruwe, die ze vroeger nooit gewend was.

't Is dan ook 'n uitgemaakte zaak, dat de tegenwoordige moeilijke omstandigheden de krachten van vele vrouwen geheel uitputten en haar oud maken vóór haar tijd. Meer dan ooit hebben de huishoudens in Duitschland veel aan de moeder te danken, de stille, zorgzame geest die eenvoudig niet gemist kan worden. Zij alleen weet alles zoo zuinig en practisch aan te leggen, dat de beide endjes elkaar raken. Ja, de Deutsche moeder mag zeker geëerd worden en met groote liefde en dankbaarheid omringd.

Daarom is 't ook zoo'n aardig idee, dat opkwam in 't hoofd van een Duitsch jong meisje, om aan moeder een bloemendag te wijden. Moeder kan n.l. geen bloemen meer koopen; bloemen behooren op 't oogenblik tot de overbodige luxe en daar mag ze niet aan doen, hoe veel ze er ook van houdt en hoe graag ze er vroeger haar huis en tafel mee opvroolijkte. Maar nu wordt er in den tijd, dat moeders lievelingsbloemen bloeien, een bloemendag gehouden te harer eere. Ieder der huisgenooten brengt dien dag voor moeder bloemen mee, een groote bouquet of 'n kleine, of, die 't erg slecht doen kan, 'n enkel, simpel bloempje, maar niemand komt met leege handen. Deze ééne dag wordt moeder eens in de bloemen gezet en speciaal geëerd als de *moeder* van 't gezin, de zorgende, ploeterende, werkende moeder. Dien eenen dag wordt *zij* eens verwend en elk bloempje, dat ze krijgt, is 't symbool van de dankbaarheid en liefde van haar huisgenooten.

Is dat geen aardige gedachte?

NOG EEN TYPISCH GROEPJE

Wat je onze Urker lezeressen ook zou kunnen verwijten, toch zeker niet dat *zij* modeslavinnen zijn!

„Nee, maar zij onderwerpen zich aan traditie, en is dat wel minder erge slavernij?” vraagt wellicht een meer modieus stadsdametje.

In zeker opzicht heeft ze gelijk. Alleen wanneer dit vasthouden aan overgeërfde gewoonten en kleederdracht ook is een zich thuis-voelen erin, omdat men juist die traditioneele gebruiken voor eigen levensopenbaring als de meest geschikte voelt, schuilt in die typische kleederdrachten het

echt-mooie. En juist omdat dit onder de jongeren meest niet zoo is, omdat het al meer wordt een zich voegen omdat men nog niet anders durft, zijn die typische kleederdrachten gedoemd om vroeger of later te verdwijnen. Het kan in onzen modernen tijd bijna niet anders, al is 't om 't schilderachtige van die oude costuums jammer. Méér jammer nog is het, dat de geest, die zoolang 't oude in stand deed houden, kamp geven moet!

Hoe 't ook zij: wanneer gij, Urkertjes, of Zeeuw-tjes, of wie ge zijt, er vroeger of later toe mocht komen, uw typische dracht te verwisselen voor een meer gewone, doe het dan niet al hoofdschuddend om uw dwaasheid, die u zoolang deed vasthouden aan 't oude. Eerder zou u passen een gevoel van weemoed, omdat dit oude, waarin toch zooveel goeds was, zich niet langer laat vereenigen met de eischen, die deze tijden stellen.

Echter, zoover zijn we nog niet. Gelukkig nog niet. Onze vijf zusters zijn haar costuum nog trouw gebleven. En dat een ouderwetsche kleeding zich wel laat vereenigen met nieuwe begrippen blijkt wel uit het feit, dat de middelste van deze vijf, die me 't kiekje zond, er bij vertelde, dat ze leidster van de meisjesvereeniging op Urk is.

Als er nu soms lezeressen zijn die, inplaats van mee te doen aan een fietstochtje, er over denken eens een uitstapje naar Urk te maken, dan weten ze alvast, dat ze ook daar onbekende bekenden zullen ontmoeten!

J. M. W.—W.

VAN BOEKEN

We zijn in dit boek in gemengd gezelschap.

Daar is in de eerste plaats Werner Felsing, zoon van een groot-industrieel en bestemd, om later de plaats van zijn vader in te nemen. Wanneer wij hem echter leeren kennen, is hij nog student en boomt met Ingrid Neuhaus zwaar over Buddhisme en andere gewichtige onderwerpen. Ingrid houdt zich, zooals later blijkt, ondertusschen ook nog wel met andere dingen bezig: ze heeft een goed oogje op Werner. Maar mis, hoor.

Daar is Ina Herrwig en in haar oogen is dezelfde glinstering, „als die welke de morgendauw over de weidegrassen spreidt en hun vochtige glans gaf deze blauwe oogen het sprookjesachtige, dat 't ondoordringelijk deed schijnen als de raadselen des levens.”

Wie 't nu nog niet weet, moet het maar zeggen.

Enfin, Ina wordt het toch ook niet. Zij wil wel en Werner wil ook wel, maar hij spreekt niet ter rechter tijd en later hoort hij onware geruchten over een verloving. Dan trouwt hij een ander.

Maar ondertusschen is er al heel wat voorgevallen.

Zijn vader heeft hem naar huis geroepen en daar raakt hij, of 't zoo niets was, in de herrie van een staking. Zijn vader sterft aan een beroerte, Werner brengt de zaken in orde en trouwt.

Wij maken kennis met een paar stakers, genieten van nog een boeiende liefdegiedenis en zouden bijna gelooven, dat alles nu in orde was, als er niet iets voorviel, dat de heele boel in de war stuurt.

Werner, die, zooals gezegd, getrouwd is, ontmoet zijn vroegere geliefde nog eens en wordt door zijn vijand verrast op het oogenblik, dat hij zich een beetje laat gaan. Het gevolg is een duel. Werner komt er goed af, maar zijn zwager, die als zijn tegenpartij optreedt, wordt zwaar gewond en Werners vrouw schrikt zóó, dat ze er aan sterft.

Per slot van rekening laat de schrijver van dit boek ons nu zoo ongeveer vermoeden, dat het tusschen Ina en Werner nog wel in orde zal komen.

* * *

In waarheid, ik las wel eens een boek, dat mij minder goed beviel. De auteur weet, hier en daar, nog wel eens voor een oogenblik te boeien. Maar ik vrees, dat hij door zijn boek geen mensch van de sociaal-democratie zal kunnen afhouden en dat schijnt hij toch te willen.

Vandaar al de stakersellende en vandaar, dat er iemand in de gevangenis tot inkeer komt. Dat is Erich, die later, ontslagen, wijzer schijnt geworden te zijn. Op zijn vraag: „Hoe moeten de menschen anders worden?” geeft een oude, bezadigde, gods-

In welk Teeken? door Fr. Namenhauer. Uitgave van D. A. Daamen te 's-Gravenhage.

dienstige arbeider het antwoord: „Door de kracht van den godsdienst der Liefde.”

En met deze algemeenheid moet Erich het doen.

En wel tracht de schrijver de dwaasheid van het Buddhisme aan te toonen, maar ook daarin is hij, vrees ik, niet geslaagd.

Als Werner, in den nood van zijn ziel, de bede slaakt: „Vader, vergeef mij mijne schulden,” dan komt tevens als een smartkreet uit zijn hart, wat eens de Zoon van God aan het kruis heeft geklaagd: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?”

En dan is het hem, alsof hij in 't diepst van zijn ziel het rechte antwoord hoort: „Gij moest in uw verlatenheid, in vurig verlangen God terugvinden en op de donkere paden van uw schuld erkennen, dat uw geloof een dwaling was.”

Zóó zegt het ons de auteur, maar zoo is het niet. Op de lippen van Werner passen de woorden niet, die eenmaal door den mond van den Heiland in Zijn smart gesproken zijn. En we gelooven ook niet, dat Werner, in zijn benauwdheid, heeft gezien, waartoe God in Zijn genade het na zijn zonde donker voor hem liet worden.

In zulk een uur redeneert men niet, maar *schreeuwt* uit diepten van ellende en pas later, veel later, ziet men waarom het zóó moest gaan en niet anders en hoe God uit het kwade het goede liet te voorschijn komen.

Met de moraal is het, geloof ik, in dit boek ook niet heelemaal in orde, maar deze rubriek in dit tijdschrift leent er zich minder toe, om hier dieper op in te gaan. We meenen echter, dat een woord van waarschuwing hier op zijn plaats is. Als men denken mocht, met een opperbest, een christelijk boek te doen te hebben, waarop men kan *bouwen*, dan vergist men zich.

Menschen, die vast staan en de gevaren kunnen onderkennen, zal dit boek geen schade doen, maar als ik een dochter had van een jaar of twintig, zou ik haar dit boek niet in handen willen geven en daarom kan ik het ook niet in handen wenschen van andere jonge meisjes.

Gaarne geloof ik, dat de schrijver het goed bedoelt en sommige dingen wil ik (het boek is uit het Duitsch vertaald) hem ook niet te zwaar aanrekenen. Maar per slot van rekening mag ik toch de verantwoording van een aanbeveling niet op mij nemen.

Ook kan men, als het nu gaat over de litteraire waarde, dit boek best ongelezen laten.

De naam van het boek is ontleend aan het bekende: In dit Teeken zult gij verwinnen. Die naam is zeer gezocht en dekt den inhoud niet. K.

NAAR JEZUS

Wij zullen er hier niet over spreken, of Johannes de Dooper zijn vraag deed ter wille van zichzelf of van zijn discipelen.

Naar wij gelooven, is er geen enkele reden, waarom Johannes de Dooper deze vraag niet zou gedaan hebben, om *zelf* tot klaarheid te komen.

Hoe het echter ook zij, uit deze vraag spreekt ongeloof. Johannes heeft immers aan den Jordaen zelf getuigd van het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt en zijn discipelen hebben zijn getuigenis gehoord. Johannes heeft op Jezus den Heiligen Geest zien nederdalen in de gedaante van een duif en zeker zal hij daarover met zijn discipelen gesproken hebben.

Vanwaar dan nu deze vraag? Vanwaar dan dit ongeloof?

Laten wij ons daarover niet zoo verwonderen. Wie van Gods kinderen heeft nog nooit met ongeloof te worstelen gehad? Zelfs de groote geloofshelden, waarvan ons in den Bijbel wordt verhaald, hebben tijden gekend, waarin het ongeloof alles duister voor hen maakte. Denk aan Abraham, aan Mozes en aan Elia.

Daar komt bij, dat Johannes stond op de grens tusschen het Oude- en het Nieuwe Testament. Het volle licht was nog niet opgegaan. En al heeft Johannes den Heiland dan ook persoonlijk gekend, hij had in het werk van den Zone Gods, in het doel van Zijn komst, in de wijsheid, waarmede Hij langzaam aan de geheimen van het Koninkrijk Gods ontsluitte, nog niet het heldere inzicht, dat wij kunnen hebben. Ook zijn discipelen hadden dit niet. Toonden zij, reeds vroeger, door hun vraag over het vasten niet, dat ook zij nog maar weinig begrepen van het werk van den Heiland?

Johannes en zijn discipelen hebben het werk van den Zone Gods op aarde te eenzijdig opgevat. Johannes heeft van Hem gesproken als een Stem, die kwam ten oordeel. Bekeert u, heette het, want de bijl ligt alreede aan den wortel der boomen. Hij komt, Wiens wan in Zijne hand is. Hij zal het kaf met onuitblusschelijk vuur verbranden.

En naar de profetie van Maleachi heeft Johannes verwacht, dat hij den dag zou zien, die zou branden als een oven, die alle goddeloozen in vlam zou zetten.

Maar nu was het voor het oog van Johannes en zijn discipelen zoo gansch anders. 't Scheen, of het oordeel uitbleef. 't Was, alsof er van geen strafgericht sprake zou zijn.

En eerst moest Jezus wijzen op die andere profetie, die nu in Hem vernieuwd werd, moest de Heiland zichzelf voorstellen als de Heiland, die,

En Johannes, in de gevangenis gehoord hebbende de werken van Christus, zond twee van zijne discipelen, en zeide tot Hem: Zijt Gij Degene, die komen zou, of verwachtten wij eenen anderen? Matth. 11 : 2 en 3.

zooals eens Jesaja profeteerde, de blinden ziende, de doovende hoorende zou maken en die de dooden zou opwekken.

Zeker, in Zijn komst hier op aarde en in Zijn werk onder de menschen lag ook reeds het oordeel opgesloten. Hij was immers ook gezet tot een val en niet alleen tot een opstanding. Maar Johannes en zijn discipelen hebben in hoofdzaak gedacht aan het oordeel en ze hebben uit het oog verloren, dat de Heiland evenzeer gekomen was, om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was. Daarom is het, dat Jezus zelf Johannes in herinnering brengt, dat niet alleen de dag des oordeels, maar dat ook het Koninkrijk Gods nabij is gekomen.

* * *

Johannes zendt zijn discipelen tot *Jezus*. Verstaan wij dat?

Zeker, ook het ongeloof, dat uit de vraag van Johannes spreekt, is zonde. *Alle* ongeloof is zonde.

Maar er is toch een groot verschil. Er zijn menschen, die door hun ongeloof hoe langer hoe verder van Jezus afkomen.

Anders is het bij Gods kinderen.

Zij kunnen óók ongeloovig zijn en de twijfel kan hen pijnigen.

Maar bij dat ongeloof en dien twijfel kunnen zij niet blijven.

Zij hebben er geen rust bij. En hoelang ze ook van Jezus wegblijven, steeds komt toch het oogenblik, dat zij *moeten* komen met al hun beangstigende vragen. Dan, aan Jezus' voeten, spreken ze uit, alles wat er leeft in hun hart. En dan, als Hij antwoordt, nemen ze alles wat Hij zegt geloovig aan.

Laat ons dat ook doen.

Ook wij dwalen wel vaak. Ook wij hebben nog maar zoo weinig inzicht in de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan. Er zijn nog zooveel vragen. Er is nog zooveel, dat voor ons zoo duister is. Laten wij er mee naar Jezus gaan. Bij Hem mogen we leeren, wat we leeren moeten.

Niet op alle vragen krijgen we een antwoord. Er zijn dingen, die alleen zijn voor den Heere onzen God. Daar mogen wij niet inkomen. En ook wel menigmaal hooren we uit den mond van den Heiland: Gij zult het na dezen verstaan.

En dan raken we toch bij Jezus en aan Zijn voeten ons ongeloof kwijt. Dan gaan we toch bemoedigd heen. Want dan, bij Hem, worden we zóó overtuigd van Zijn liefde en Zijn genade, van Zijn wijsheid en van Zijn trouw, dat we het moeten uitspreken: Neen, wij verwachten niemand anders. U hebben wij noodig, onze Heer en onze God. K.

WIJ EN HET MODERNE LEVEN

't Feit, dat de moderne jonge vrouw haar dag anders besteedt dan de vrouw en 't meisje van vroeger (niet zooveel meer met huiselijken, doch voornamelijk met beroepsarbeid bezig is), brengt vanzelf mee, dat ze ook haar avonduren op een andere manier wenscht door te brengen.

„Als je een ganschen dag op kantoor gezeten heb, wil je er 's avonds wel eens uit.” „Wanneer je daags op 't atelier aldoor heb zitten pikken en stikken, heb je geen zin 's avonds thuis ook nog iets te doen.” „Al de uren van den mooien dag ben je opgesloten in zoo'n rookerige, smokerige fabriek; dan wil je 's avonds wel eens een verzetje.”

Deze en dergelijke uitingen van de werkende vrouw zijn begrijpelijk.

En toch: wat blijft er zoo over van de vroeger zoo hoog geroemde Hollandsche huiselijkheid? En — hoe zullen deze meisjes doen, wanneer ze eens zelf een gezin hebben? Dan is er ook daags de zorgvolle en wel eens eentonige arbeid. Zal moeder er dan ook 's avonds uit willen loopen? En de kinderen dan? Die meenemen, zooals je 't in 't buitenland en ook in onze groote steden al meer ziet?

* * *

De *Katholieke Vrouw*, over deze dingen sprekend, vond er dit op: dat de moeder-zelve thuis ontspanningsavondjes zou organiseeren. Voor een keer gaat dit wel, maar in den regel heeft moeder, ook al mee omdat ze overdag geen hulp van haar dochters heeft, het 's avonds te druk om zich in die uren uitsluitend aan de ontspanning van haar kinderen te wijden.

En dan, als het haar in huis te saai, of te triest is, hoort het jonge meisje maar al te graag het woord van de valsche vrijheid: „'t is toch je eigen vrije tijd, waarmee je mag doen wat je wil?”

Alsof het meisje geen verplichtingen heeft tegenover het gezin, waar ze lid van is; tegenover zichzelf, wat betreft haar later leven!

Wanneer God ons leven zóó had ingericht, dat ieder mensch weer, als Adam, apart en onafhankelijk van den ander werd geschapen, dan, maar ook alleen dan zouden we alleen voor ons-zelf verantwoordelijk zijn. Dan konden we ons milieu zelf kiezen, naar eigen smaak en aanleg. Of we 't er beter om zouden hebben? Ik denk dat ieder jong meisje, dat voor 't eerst smaakt wat haar toch vroeger wel weelde toescheen: alleen te staan in een haar volkomen vreemde omgeving en „baas” te zijn van zichzelf, geneigd zal wezen deze vraag ontkennend te beantwoorden, hoe vreemd dit sommigen, die nooit de proef namen, wellicht zal toeschijnen. Tot op veel later leeftijd blijft dit gevoel ons bij; menschen die op jaren zijn, wanneer ze hun ouders

verliezen, bij wie ze niet eens meer thuis waren, die ze wellicht maar weinig zagen, voelen toch nog hoe anders het wordt, wanneer ze in werkelijkheid „alleen” staan.

Wie nu aanvaardt, dat in het samen mogen gaan als gezinsleden een zegen schuilt, kan niet ontkomen aan 't erkennen van den plicht, dien we als leden van eenzelfde gezin tegenover elkaar hebben. Wanneer haar ouderlijk huis voor het jonge meisje niet anders meer is dan een plaats om te eten of te slapen, dan mankeert er misschien iets aan de huiselijke sfeer, maar in ieder geval mankeert er veel aan haar zelve.

* * *

Er is echter iets anders, iets wat ver boven deze overwegingen uitgaat. Ieder Christenmeisje, dat dit méér dan in naam is, zal dankbaar nazeggen, wat de opstellers van den Heidelberger Catechismus ons eeuwen geleden voorzegen: „Mijn eenige troost, beiden in leven en sterven, is: Dat ik met lichaam en ziel niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus' eigen ben.” Maar wanneer wij van een ander zijn, dan is al dat ge-roep over eigen vrije beschikking in den grond aanmatiging.

Dan geldt de wil van Hem, Wiens eigen wij zijn, op alle terrein van ons leven en mogen wij geen stukje daarvan aan Zijn zeggenschap onttrekken.

Of dit nu beteekent, dat het Christenmeisje haar vrije uren uitsluitend moet besteden aan wat wij gewoon zijn te noemen: den arbeid in Gods Koninkrijk? Volstrekt niet, al is het waar, dat er meisjes zijn die wel méér van haar vrije uren aan dit werk geven konden.

Doch het beteekent wel dit: dat de keuze, die wij gedaan hebben met betrekking tot onze levensrichting ook uitkomen moet in de manier waarop wij onzen vrijen tijd gebruiken. De boog kan niet altijd gespannen zijn; de ontspanning moet echter dienen om straks de spanning weer ongestraft tot het hoogste punt te kunnen opvoeren. Het amusement, dat het moderne leven biedt is daarentegen vaak meer vermoeiend dan ontspannend; men komt des avonds laat thuis, 't hoofd vol allerlei indrukken, inplaats dat men zich uitgerust zou voelen; in 't hart vroeger ongekeerde begeerten naar méér genot, minder gebondenheid; en den volgenden dag is men, als de dagtaak gaat beginnen, eigenlijk te moe om op te staan.

Van plaatsen waar dergelijke „genietingen” worden geboden, moet het Christenmeisje zich verre houden, ook wanneer het „genot” op zichzelf niet zondig is.

J. M. W.—W.

BEGIN EN EINDE

Het kleine kind staat aan 't *begin*. 't Kleine meisje ziet de dingen van deze wereld nog met naïeve verwondering aan.

Alles nieuw voor haar, de bloesems aan de boomen; de vechtende musschen in den hof, de poes, die door de dakgoot wandelt. Elke dag brengt haar wat nieuws, iets verrassends. Elken dag weer wordt ze rijker in levenservaringen: ze *groeit* naar lichaam en ziel. En ze weet niet eenmaal met hoeveel zorg ze omringd wordt; met hoeveel liefde haar jonge leven beschut wordt. Ze weet niet, hoeveel grootmoeder over haar peinst en ze weet evenmin, welk een arbeid der liefde er elken dag weer in 't werk wordt gesteld, om haar op te voeden tot een schepsel Gods.

De oude vrouw weet het.

Zij staat aan het einde. Zij is rijk in levenservaring en moeiten en zorgen hebben haar geleerd, met het leven klaar te komen. Zij weet, wat haar kleinkind nog te wachten staat.

Is het dan wonder, dat zij soms met bezorgdheid naar het kleine meisje ziet? Nu laat ze even haar handen rusten op haar troostboek, den bijbel. Haar kleinkind juicht van vreugde, nu de musschen, die zich zoo aan de graankorrels, rijkelijk in den hof gestrooid, te goed doen, plotseling de vlucht nemen voor de booze poes, die stil kwam aangeslopen.

Mis, poes! De vogeltjes waren te gauw.

Wat kan ze nog een onschuldige pret hebben. Wat leeft ze mee met ieder klein voorvalletje. Wat leeft ze nog maar bij den dag.

's Avonds gaat ze slapen; legt ze het moede hoofdje in 't kussen, en den morgen van den volgenden dag gaat ze weer blijde tegemoet.

Ze maakt zich geen zorgen. Grootmoeder is er immers, om voor haar te zorgen. En haar eten vindt ze, altijd weer, op tafel gereed staan, als het tijd is voor den maaltijd.

Maar wat klein is, wordt groot.

En grootmoeder ziet in de toekomst.

Daar zijn kleine zonden, die bestreden moeten worden en die, later, een groot mensch toch zóó kunnen pijnigen.

Daar is een traagheid, die overwonnen moet worden, wil later niet het levenswerk mislukken.

En elken dag weer slaat grootmoeder de ontwikkeling van de kinderziel met liefde en met bezorgdheid gade. O, het leven is soms zoo moelijk en een mensch is soms zoo zwak en klein en zoo zondig.

Grootmoeder werkt en grootmoeder bidt. Een kind van veel gebeden kan immers niet verloren gaan?

Maar wat gróót is toch zoo'n menschenleven.

Grootmoeder heeft haar eigen kinderen zien op-

groeien; nu ziet ze het kind van haar kind, dat zij toch óók meegaf een deel van haar vleesch en haar bloed.

Maar wat is een menschenleven toch groot. Vroeger, toen haar eigen kinderen nog in hun stoel dardelden, toen heeft grootmoeder het óók al gezien. Wat een onderscheid. Geen twee kinderen aan elkander gelijk. Elk kind had een eigen karakter, een eigen leven, een eigen heiligdom diep in het hart. Elk kind uitte zich weer anders, gedroeg zich weer anders, genoot en leed weer anders.

En nu is er weer dit kleine meisje, met eigen gedachten, een eigen wil, een eigen gevoel, een eigen leventje.

Wat gróót is de mensch. Een wereld ligt er in zijn hart, en als een eigen persoonlijkheid, met eigen gaven en krachten, staat de mensch voor den God, die hem schiep.

Grootmoeder ziet peinzend in stille verwondering naar haar kleinkind. Dit leven zal nu op een eigen wijze, als het tenminste goed zal zijn, God moeten verheerlijken, zal voor Gods Koninkrijk een eigen taak moeten verrichten, zal ook een eigen vrucht moeten geven.

Hier is nu nog maar het begin. 't Is nu nog maar leeren van dag tot dag. 't Is nu nog maar kennis opdoen van het groote leven, waaraan het toch reeds deel heeft. 't Is nu nog maar een ontwikkelingsgang doorloopen, tot het uur komt, dat ook dit kleine meisje zelfstandig zal denken en besluiten en handelen. En wat zal het einde zijn?

Maar grootmoeder heeft op haar schoot den bijbel opengeslagen. En straks, als er in den hof voor een oogenblik niets meer te zien is, zal ze 't kleine meisje tot zich roepen, om het te vertellen die heerlijke verhalen, die, hoe oud ook, altijd weer nieuw zijn voor elk nieuw geslacht. En dan zal grootmoeder haar kleinkind brengen tot den Heiland, die over de kleine kinderhoofdjes Zijn handen zegenend uitbreidt.

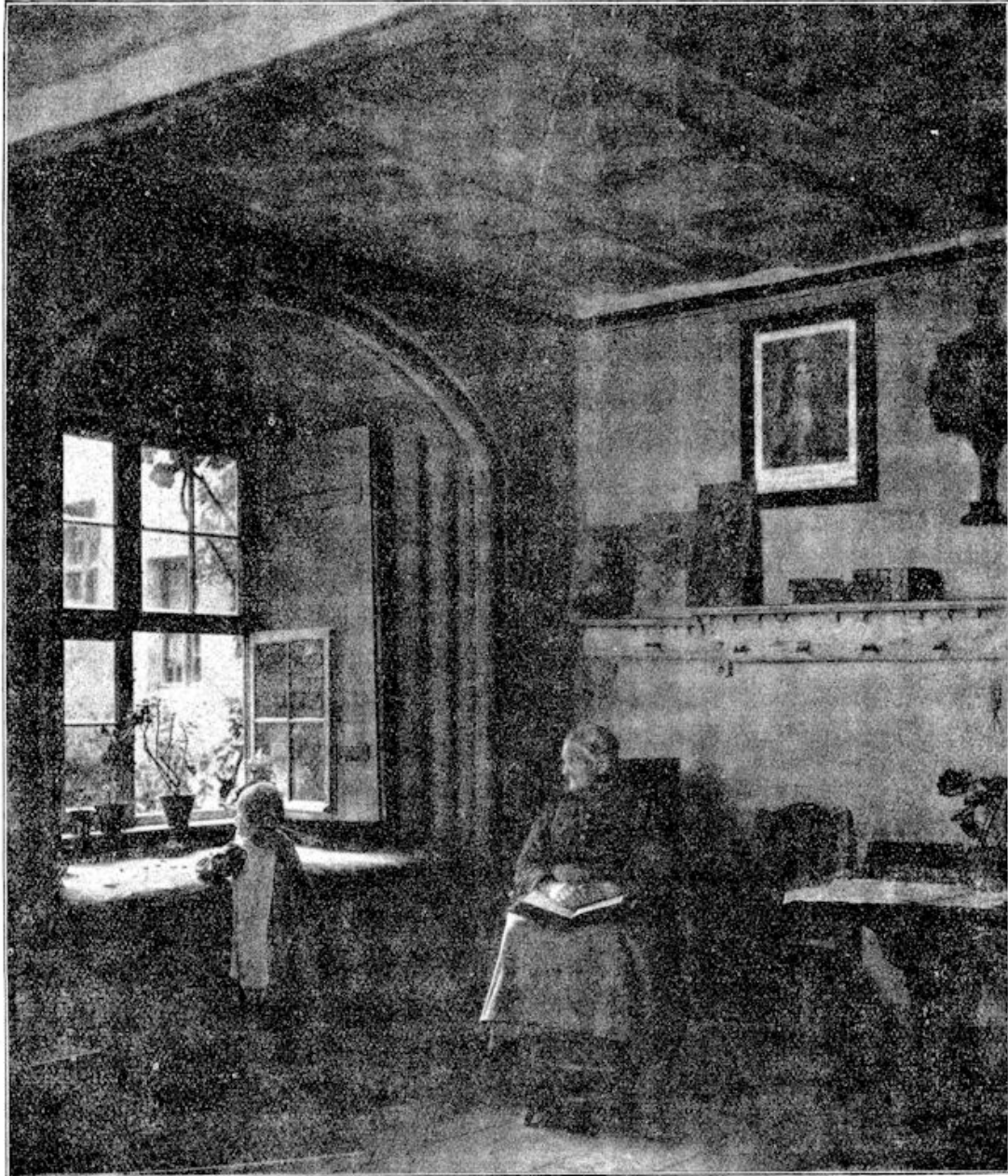
Want mèt Jezus kan alleen het einde goed zijn.

Grootmoeder is mèt Hem het leven doorgegaan en mèt Hem ziet ze kalm het naderend einde tegen.

Zij moet weldra gaan. De ouden moeten plaats maken voor een jonger geslacht. Zooals elk begin een einde heeft, zoo heeft ook elk einde een nieuw begin en elk nieuw geslacht is er maar één in de rij der geslachten.

Gods werk gaat door de geslachten en, als grootmoeder zich zorgen maakt over de toekomst van haar kleinkind, denkt ze aan het verbond Gods, dat van kind tot kind vast en zeker blijft. Dan geeft ze alles over, ook als het haar kleinkind betreft, in de handen van Hem, die is de Alpha en Omega: het begin en het einde.

K.

BEGIN EN EINDE

Naar een kunstfoto van Friedrich Schröder